

ECLOSIÓ DEMOGRÀFICA I DESINTEGRACIÓ SOCIAL: EL CAS DE SANT VICENÇ DELS HORTS

Introducció

Sant Vicenç dels Horts és un exemple clar d'un territori afectat d'una manera especial per la transformació de l'espai i de l'estructura de la població a causa d'una pressió demogràfica molt important. Aquest fet s'ha repetit en infinitat de poblacions de l'Àrea Metropolitana de Barcelona i en algunes altres ciutats, tal com ho han recollit els nombrosos estudis duts a terme i les estadístiques d'aquesta entitat metropolitana (J. BUSQUETS, 1976; C. CARRERAS, 1974 i 1980; J. M. MIRALLES, 1983; A. HABSBURGO, 1983). Això no és sinó l'exemple més proper d'allò que es repeteix a les perifèries de les grans conurbacions.

Les transformacions del paisatge natural i antròpic de les zones més industrialitzades de la península, a

partir de l'activitat secundària com a catalitzador principal dels transvassaments de població, s'ha produït d'una faiso generalitzada d'ençà del 1960, amb una rapidesa i un volum de canvi impossibles d'assimilar per les comunitats receptores. Aquestes alteracions vertiginoses s'han fet sentir en una degradació i en una segregació socials i urbanes que exigeixen urgentment planificacions i reordenacions més racionals i que haurien de comptar amb noves estructures demo-espacials pregonament inscrites en la percepció i en la vida quotidiana de la població (A.S. BAILLY, 1979).

Sant Vicenç dels Horts és un municipi de la comarca del Baix Llobregat que pertany a l'àrea de la Corporació Metropolitana de Barcelona. Tot i ésser tradicionalment agrícola, com la major part dels municipis de la comarca, s'ha convertit en un centre industrial que allotja una gran massa de mà d'obra no-qualificada i que, a més d'haver experimentat una important transformació agrícola, acusa un procés d'urbanització extraordinàriament descontrolat i accelerat. Reforçant el seu caràcter representatiu, s'hi constata la formació de barris marginals, on resideix la població immigrada, amb un seguit de deficiències infraestructurals com a producte de l'especulació del sòl i de l'absència de control municipal.

La intensitat del procés segregacional ha arribat a establir desenvolupaments i distribucions desiguals dins el mateix municipi, el qual s'inscriu *per se* entre els municipis amb els índex més elevats de característiques perifèriques. Així, a l'interior d'aquest municipi "industrial-obrer" del cinturó de Barcelona, s'hi repeteixen, plasmades als seus diferents barris, les desigualtats centre-perifèria. Altrament, en aquesta desintegració social i urbana hi ha una correlació entre immigració, analfabetisme, atur i degradació urbanística d'índex superior als barris perifèrics de la població, on ha canviat totalment el signe cultural tot plantejant una nova variable correlacional: la integració cultural de la població immigrada. Aquesta correlació, característica de degradació, actua en aquests barris com a cohesionadora del sentiment de territorialitat (figura 1) (A. L. SANGUIN, 1981).

El present treball, a més de revalidar les característiques generals de les poblacions perifèriques en el cas

Foto 1: Detall d'una vella reixa de finestra amb l'escut de Sant Vicenç dels Horts
(Foto: Rambol)

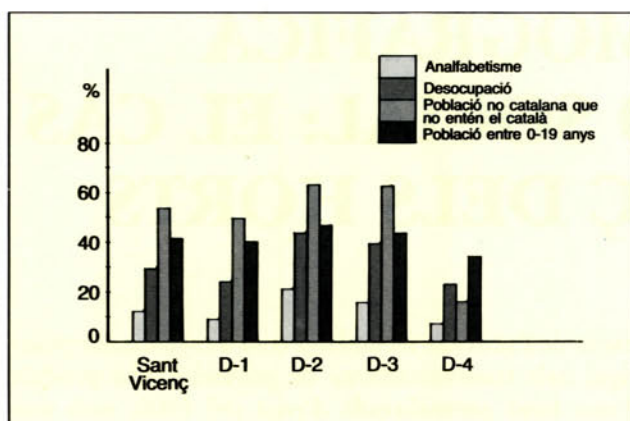

Fig. 1: Correlació entre districtes

de Sant Vicenç i a més de concretar les característiques particulars del procés demogràfic i urbà del municipi (període estudiat: 1860-1980), intenta d'aportar als seus habitants uns coneixements sobre el medi i la col·lectivitat on viuen, amb l'objectiu d'afavorir l'apropament i la integració de les diferents cultures i col·lectivitats tot refent una història comuna.

Creixement de la població de Sant Vicenç dels Horts

El creixement de la població de Sant Vicenç dels Horts des de l'any 1787, durant el qual segons els Cens de Floridablanca comptava amb 1 450 habitants, fins al 1900, fou mínim; només del 24 %. Aquest fet és indicatiu d'una economia eminentment agrícola. El fet que el 72,6 % de la població activa pertanyi al sector primari confirma aquesta característica econòmica.

La creació d'algunes indústries i tallers entre el 1900 i el 1930 (COMAMALA, 1911; MOLINS i CAMP, 1918; COSTA MALLOL, 1916, etc.), així com l'aplicació d'algunes innovacions tècniques, com ara l'arribada dels FF.CC. el 1912, del transformador elèctric el 1913, del telèfon el 1917 i d'algunes altres d'importància no menys notable, impel·liren el creixement de la població i atragueren els primers immigrants; en sortí rejuvenida la població, —el 1930 era de 2 919 habitants— amb un increment del 61 % sobre el 1900. Sant Vicenç, malgrat aquests símptomes d'activitat industrial, de menor grau que els d'altres poblacions limítrofes de la comarca, continuava essent un municipi eminentment agrícola.

Seguint el moviment demogràfic general de Catalunya, entre el 1930 i el 1950, la població s'estabilitza a causa de la guerra civil de 1936-1939 i de les conseqüències de la postguerra. Només hi ha un augment del 27 % de la població. En aquest període, prossegueix una activitat primordialment agrícola. Són destinades al sector primari tres quartes parts del terme municipal. Pel que fa al sector secundari, s'incorporen

al cens industrial les fàbriques de Cementos Molins i Fundiciones Miquel Ros, entre les més significatives.

A partir del 1955, amb l'allau immigratòria, es produeix un importantíssim augment de la població. Aquest augment característic de gran part del Baix Llobregat, a Sant Vicenç es manté fins a 1977-1978 (el 1978, el 26 % dels arribats eren de fora de Catalunya). Així, es constata que entre el 1950 i el 1981, el cens de Sant Vicenç va augmentar en un 612 % quan, comparativament, el de Molins de Rei ho feia en un 228 % (figura 2).

Aquest increment desmesurat és el corresponent al que s'esdevingué a tota l'Àrea Metropolitana, en relació amb el desenvolupament industrial de Catalunya (a Sant Vicenç, a partir del 1960 més de 35 empreses s'integraren en el cens industrial), i amb la conformació de la perifèria, de la qual aquest municipi ha estat un apèndix amb el seu conglomerat urbanístic saturat. El 1981 arriba a comptar amb una població de 20 182 habitants, dels quals un 60 % són immigrants distribuïts amb un major pes específic als barris perifèrics (figura 3).

Amb l'arribada de la nova població, les indústries i la construcció d'infraestructures, el sòl agrícola s'ha anat reduint fins a quedar en un 44 % de la superfície municipal. Hi ha hagut una disminució de les zones de secà i un augment del bosc, de les pastures i de les terres urbanitzades.

Les característiques de la població, el 1981, no són pas homogènies a tots els districtes i barris. En efecte, hi ha importants desigualtats en la distribució i en l'estructura que conformen la divisió social de l'espai, tot i que sense grans desnivells, atès el caràcter perifèric del municipi.

La població actual de Sant Vicenç dels Horts. Característiques i distribució

Aspectes generals de la trama urbana

La trama urbana presenta en una primera divisió, la zona del pla i la zona de la muntanya. Al pla hi ha el nucli, estès per les terres d'al·luvió i paral·lel a la carretera de Sant Boi de Llobregat. Hi ha tres àrees diferents: el barri antic, l'eixample longitudinal i dos polígons d'habitatges als extrems de l'eixample.

A la muntanya, separada del pla per la línia dels FF.CC., hi trobem els vessants de Puig Perdiguier i de Puig Castellar (on hi ha els barris de la Guàrdia i Sant Josep, respectivament), i la part de la Vall de la Riera de Torrelles, on hi ha el barri de Sant Antoni.

La divisió censal estableix quatre districtes municipals que no comprenen exactament la divisió per barris. El D-1 (centre urbà), a més del centre històric, l'integren tres altres barris amb percentatges molt ele-

Foto 2: Antiga casa rural del carrer del doctor Robert

(Foto: Rambo)

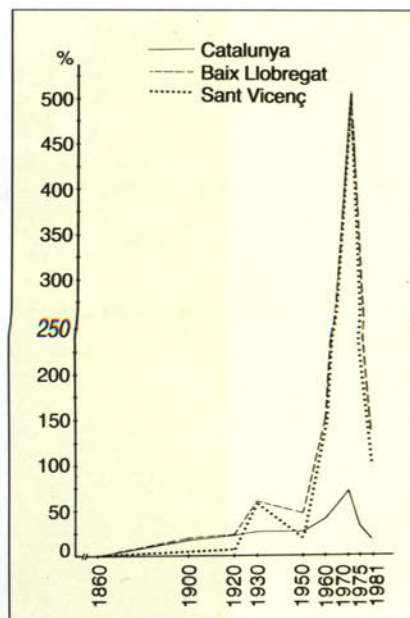

Fig. 2: Increments de població sobre el període anterior

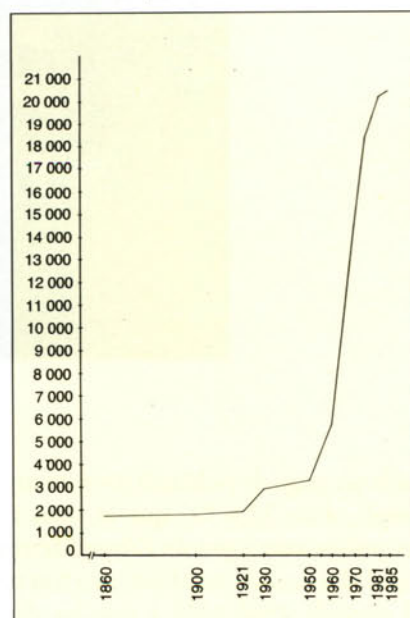

Fig. 3: Creixement de la població de Sant Vicenç dels Horts

vats d'immigrats; aquest districte concentra el 62,5 % de la població. El D-2 (barri de Sant Josep) és un barri d'autoconstrucció, amb greus deficiències d'infraestructures bàsiques, que s'estén per la falda de Puig Castellar; aquest districte comprèn el 18,6 % de la població, de la qual una majoria són immigrants. El D-3 (barris de la Guàrdia i Can Costa), també és d'autoconstrucció, tot i que els primers anys tingué un caràcter residencial, amb deficiències comparables a les del D-2 però amb una extensió tres vegades més gran; compta amb el 15,5 % de la població. Aquests dos últims barris

foren il·legals fins després de les eleccions municipals del 1979. El D-4 (barris de Sant Antoni i Sant Roc) és format per habitatges unifamiliars de segona residència i alguns d'autoconstrucció. Aquest districte, comprèn el 3,1 % de la població, té característiques especials en totes les variables analitzades, i presenta deficiències urbanístiques i de comunicació.

Característiques de la població

L'estructura de la piràmide de la població (figura 4) és d'una clara forma triangular de base ampla,

Foto 3: Vista aèria de
Sant Vicenç
dels Horts del
1984 (ICC)

amb un grup de població jove (menys de 15 anys) molt ampli, d'un 32,6 %, que la situa en el tercer lloc de les poblacions joves de l'Àrea Metropolitana de Barcelona¹. La taxa de natalitat, que fou molt elevada durant el període 1960-1975 i que ha determinat l'anterior índex de població jove, tendirà a baixar a causa de la crisi econòmica i del cessament de la immigració. Semblantment, la taxa de mortalitat, que ha estat baixa, atès el pes global de la població immigrada en edat laboral i fecunda, tendirà a estabilitzar-se i després, amb el pas d'aquesta població arribada durant la dècada dels seixanta al tercer grup del demograma, possiblement augmentarà (A.M. CABRÉ, 1979).

La taxa de població adulta (15-64 anys) és àmplia, i anirà en augment els propers anys, quan hi entri la

població jove actual. Les taxes més elevades, tant del grup de població jove com del de l'adulta, són als districtes D-2 i D-3, habitats, gairebé en la seva totalitat, per població immigrada a partir de 1955-1960.

La naturalesa d'aquests habitants és protagonitzada per prop d'un 60 % d'immigrants que integren gairebé en la seva totalitat la població de D-2 i D-3, on hi ha un predomini clar dels d'origen andalusí (67 % del total). L'índex de població catalana és connotativament deformat per tal com inclou els fills d'immigrants nascuts a Catalunya, els quals, però en realitat viuen una cultura i uns sentiments no-catalans. Aquesta composició i aquesta distribució han donat origen a uns barris marginals tancats culturalment i amb un sentiment molt fort de pertinença en aquests nuclis, la qual cosa, juntament amb les característiques morfològiques, bloqueja la integració.

La taxa elevada d'immigració, va acompanyada d'una altíssima taxa d'analfabetisme (un 17,4% de la

Notes

1. En totes les estadístiques que es citen sobre la Corporació Metropolitana no hi ha inclosa Barcelona capital.

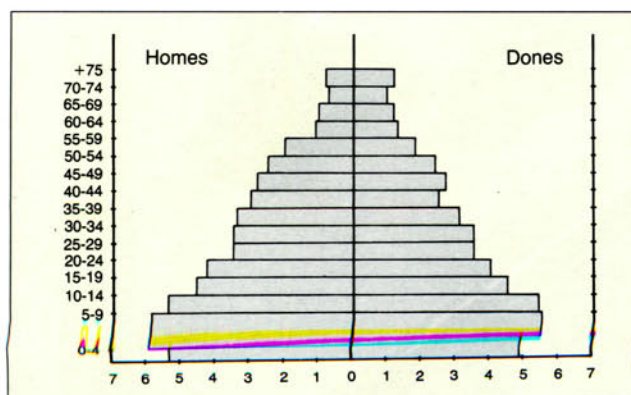

Fig. 4: Piràmide d'edats de la població total, any 1981

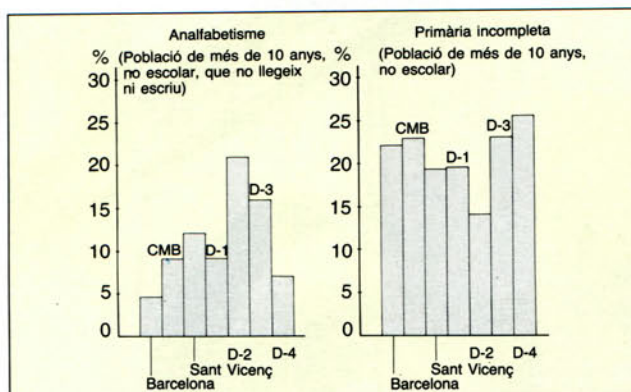

Fig. 5: Nivell d'educació de la població

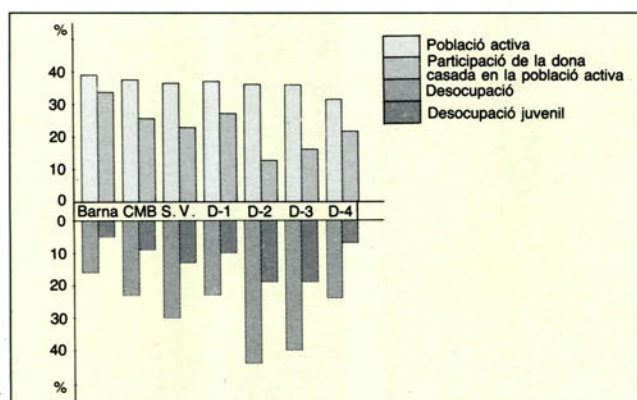
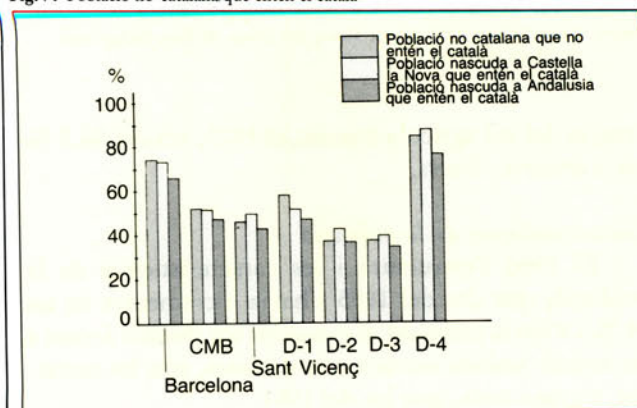

Fig. 6: Situació laboral de la població

Fig. 7: Població no-catalana que entén el català

població no-escolar, és a dir la segona de la Corporació Metropolitana), a la qual cosa cal afegir un 27,5 % amb l'ensenyament primari incomplet. En conjunt, doncs, gairebé la meitat de la població no-escolar té un nivell d'estudis molt baix o absolutament nul. Aquestes dades són, en xifres relatives, superiors a D-2 i D-3, on domina la població immigrada. Amidant el nivell cultural amb altres tipus d'estudis, Sant Vicenç és el primer lloc de la Corporació, amb un índex més baix d'estudiants de BUP-COU, cosa que perfila un escàs nombre d'estudiants amb possibilitat d'accés a la Universitat. L'alternativa per a aquests alumnes sembla ser la Formació Professional, on hi ha un índex d'escolarització que equival a la mitjana de la Corporació. Conseqüentment amb el que hem dit abans, és molt més alt als D-2 i D-3 (figura 5).

La desocupació és un dels incentius més forts de la població activa de Sant Vicenç, la qual representa un 70,1 % en el sector secundari. L'índex d'atur, del 29,7 %, situa el municipi en el primer lloc de la Corporació i té una incidència especial entre la població juvenil. Aquestes taxes són molt superiors als barris de Sant Josep i la Guàrdia, eminentment obrers, on hi ha un índex d'atur situat entre el 41 i el 43 %. Això, juntament amb la gran taxa de població infantil, agreuja extremament la taxa de relació de dependència, que al barri de Sant Josep és del 5,2 i a la Guàrdia del 4,8, mentre que a la Corporació és del 3,4 (figura 6).

Prenent com a indicador d'integració la comprensió de la llengua, és evident que una població amb un elevadíssim nombre d'immigrants, que formen un col·lectiu superior a l'autòcton i establert en un curt període de temps, amb un nivell cultural baix, amb elevades taxes d'atur, amb déficits infraestructurals amb determinants morfològics, amb barris guetificats tancats culturalment, amb insuficients mitjans de comunicació, etc., tindrà un índex de receptivitat a la llengua catalana molt baix. I així és: el 59,7 % de la població diu que entén el català, quan la mitjana de la Corporació és del 70,5 %. Aquests percentatges baixen sensiblement quan ens atenim a la població forana. En aquest cas, el primer lloc quant a dificultats de comprensió, l'ocupen els andalusos (figura 7).

Els percentatges indiquen que el procés d'integració és molt més lent que a la resta de la Corporació, fins i tot en col·lectivitats que en altres municipis s'han integrat, a causa de la pressió del medi ambient castellà; així mateix, indiquen que els grups menys nombrosos i més en contacte amb la població catalana (D-1 i D-4) entenen més la llengua catalana.

Podria afirmar-se que, d'una banda, l'especulació i el valor del sòl han marcat l'estructura urbanística i la categoria del sòl residencial, i que, d'altra banda, han creat uns barris marginals on s'han establert els immi-

grants amb pitjors condicions econòmiques (GEOTOP, 1981), els quals han esdevingut grups tancats que han utilitzat la llengua castellana com a senyal d'identitat i com a muralla psicològica de defensa.

L'origen de la configuració actual de la població és evident que rau en l'arribada de grans masses d'emigrants d'altres regions, avui Comunitats Autònomes. Al començament d'aquesta recepció, el 1960, ja s'havia establert la distribució actual, i per tant, des d'aleshores es van configurar els barris actuals en instal·lar-s'hi les primeres comunitats immigrades. Així, només amb cinc anys de recepció d'emigrants —de 1955 a 1960—, Sant Vicenç ja era més a prop del 1981 que no de la seva estructura agrària tradicional. D'aquesta manera s'havien produït les primeres transformacions que modificarien profundament l'ús del sòl, l'estructura urbana i la tipologia de la població, i que deixarien impreses al paisatge l'estructura social i les condicions d'explotació d'aquests treballadors (B. GIBLIN, 1977).

Origen de l'estructura i distribució actual de la població. Sant Vicenç el 1960

Estructura urbana el 1960

La configuració urbana a la zona de la muntanya i a la del pla ja era establerta des del 1950, moment en què començaren a instal·lar-se els primers grups relativament importants de població immigrada, motiu pel qual les línies generals de la trama urbana el 1960 són semblants a les del 1981. Les grans transformacions del paisatge experimentades des de 1950-1955 fins al 1980, amb el "boom" migratori i el desenvolupament industrial, han estat molt importants. A grans trets, són:

a) Eixamplament longitudinal, amb desaparició d'horts, vinyes i habitatges unifamiliars, i aparició de blocs de pisos i polígons d'habitatges (la Vinyala i Can Ros).

b) Construcció del barri de la Guàrdia (D-3) a la falda del Puig Perdiguier, amb la consegüent desaparició dels conreus que hi havia: fruiters, garrofers, oliveres, ametllers i vinya.

c) Construcció del barri de Sant Josep (D-2) a la falda del Puig Castellar, amb la desaparició de les vinyes, boscos, garrofers i ametllers.

d) Construcció, a la vall de la Riera de Torrelles de Llobregat, del barri de Sant Antoni, amb una sensible disminució dels boscos i amb la desaparició dels garrofers, oliveres i vinyes.

e) Desaparició d'una gran part dels conreus de regadiu de la Riera de Cervelló, amb la instal·lació d'una zona industrial.

La gran incidència d'aquestes transformacions en el sòl agrícola es reflecteix en el fet que, entre 1953 i 1973, es produeix un descens del 56 % de la superfície cultivada i del 90% de les terres de pagesia. Així, la uti-

Foto 4: Carrer del casc antic de Sant Vicenç dels Horts. Al fons, l'actual casa de cultura municipal

lització del sòl agrícola restant, el 1973, era del 96,5 % per a fruiters i horts.

Característiques de la població

El 1960 l'estructura i les característiques de la població, que des del 1955 s'havia incrementat en un 54 % i s'havia establert al municipi tot donant forma a les actuals unitats estructurals urbanes, són les mateixes, a grans trets, que les del 1981.

(Foto: Rambol)

La piràmide presenta un grup de població infantil (0-4 anys) ampli, a causa de l'increment de la natalitat per l'impacte de la població immigrada en edat fèrtil entre 1955 i 1960. El grup de població jove és en procés de creixement i trenca l'envelliment anterior.

La incorporació d'aquesta població bàsicament en edat laboral eixampla el grup de població adulta. És en aquesta piràmide on s'observa clarament que els D-2 i D-3 es formen bàsicament amb aquesta immigració:

contenen un grup de població adulta relativament més ampli que el general, en contrast amb el D-1 (centre urbà), que presenta un índex de població vella més elevat. Aquesta característica del D-1 desapareixeria deu anys després, en ésser-li incorporat dos polígons d'habitatges predominantment ocupats per població immigrada.

El 1960 encara predominava la població autòctona amb un 62 %. Hi ha una taxa important de nascuts a la

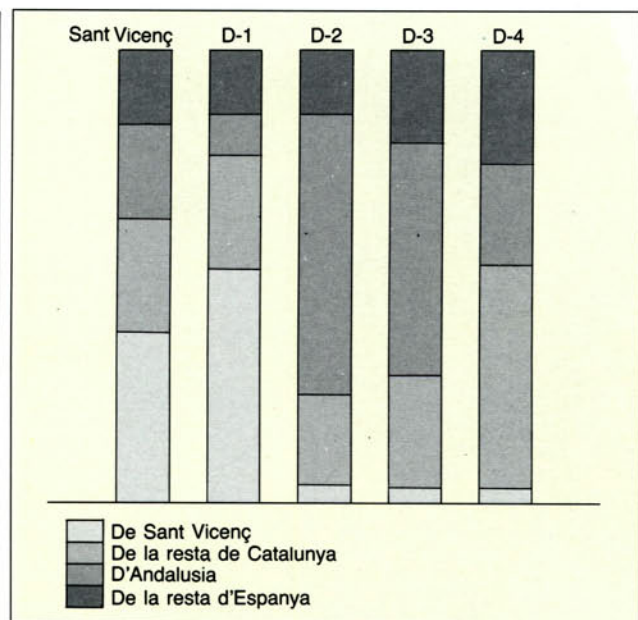

Fig. 8: Naturalesa de la població, any 1960

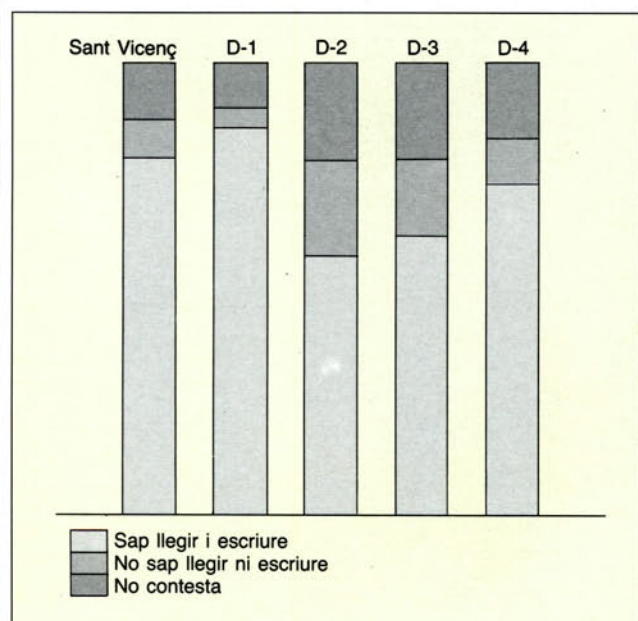

Fig. 9: Nivell cultural de la població, any 1960

resta de Catalunya (25,3 %), i això suposa que el 1960 també s'esdevingué un moviment migratori intern no menysperable, atret pel desenvolupament industrial del cinturó de Barcelona (L. CASASSAS i SIMÓ, 1977).

La població no-catalana presentava la mateixa característica que es repetirà en el cens del 1981. El predomini dels andalusos col·loca aquesta Comunitat Autònoma en el primer lloc de les que forniren mà d'obra a Sant Vicenç, d'ençà de l'eclosió demogràfica migratòria. En un segon lloc hi ha els murcians, que

constituïren la primera remesa de població immigrada entre 1920 i 1930 (figura 8).

L'inici de l'actual formació i divisió en barris catalans i castellans es realitzà atenent la seva composició segons l'origen de la població. Els D-2 i D-3 comptaven amb un 75 % aproximadament de població immigrada, mentre que al D-1 es reduïa a un 23,6 %, cosa que ens suggereix que el contingent inicial d'immigrants fou proporcionalment important en la població absoluta del barri.

Els sectors d'activitat de la població s'apropaven molt als del 1981, especialment als barris de Sant Josep i de la Guàrdia, on la població activa industrial i de la construcció és de més d'un 80 %, enfront del 56 % del D-1, en el qual es concentren el sector primari (l'activitat tradicional) i el sector terciari. En augmentar aquest darrer, li atorga la funció de centre, mantinguda fins a l'actualitat.

Confirma l'origen de l'alta taxa d'analfabetisme el fet que el 1960 les xifres més elevades fossin als barris pertanyents als districtes D-2 i D-3, formats per la població immigrada. El centre del poble, la "Vila Vella", on residia el 86,3 % de tota la població catalana, presentava un índex mínim d'analfabetisme: el 4 % enfront del 21 % del D-2, la qual cosa suggereix que els immigrants que arribaren a Sant Vicenç cercant feina eren d'un nivell socio-cultural molt baix (figura 9).

Atesos tots els aspectes anteriors, hom constata que l'increment registrat del 54 % entre 1955 i 1960 establí definitivament les característiques de la població actual, en no poder ésser assimilada per l'autòctona. Si el procés migratori no hagués continuat hauria estat factible una integració, tal com apunta el fet que el 1981 més de la meitat dels que arribaren abans del 1960 entenen el català, fins i tot als D-2 i D-3. Però durant els 5 anys següents la població augmentà en un 100 %, cosa que interferí qualsevol procés integrador.

Aquesta gran pressió que s'inicia a partir del 1955 es féu sentir sobre un municipi que sembla que ja patia d'aquest caràcter marginal que té a l'actualitat. Abans del 1950 Sant Vicenç s'havia estancat demogràficament (vegeu figura 3), amb un lleuger increment corresponent al tímid i retardat impuls industrial. L'estructura urbana de la població era totalment diferent de la del 1960 i no cal dir que de la del 1981: corresponia a un municipi força pobre i eminentment agrícola (vegeu figura 12).

Estructura urbana

El nucli urbà des del 1860 (darrer període estudiat) fins al 1950 acusa poques variacions i bàsicament es concentra entorn de l'església. Els eixos de l'actual expansió no existien i, ja el 1930, consistien en apèndixs potencials.

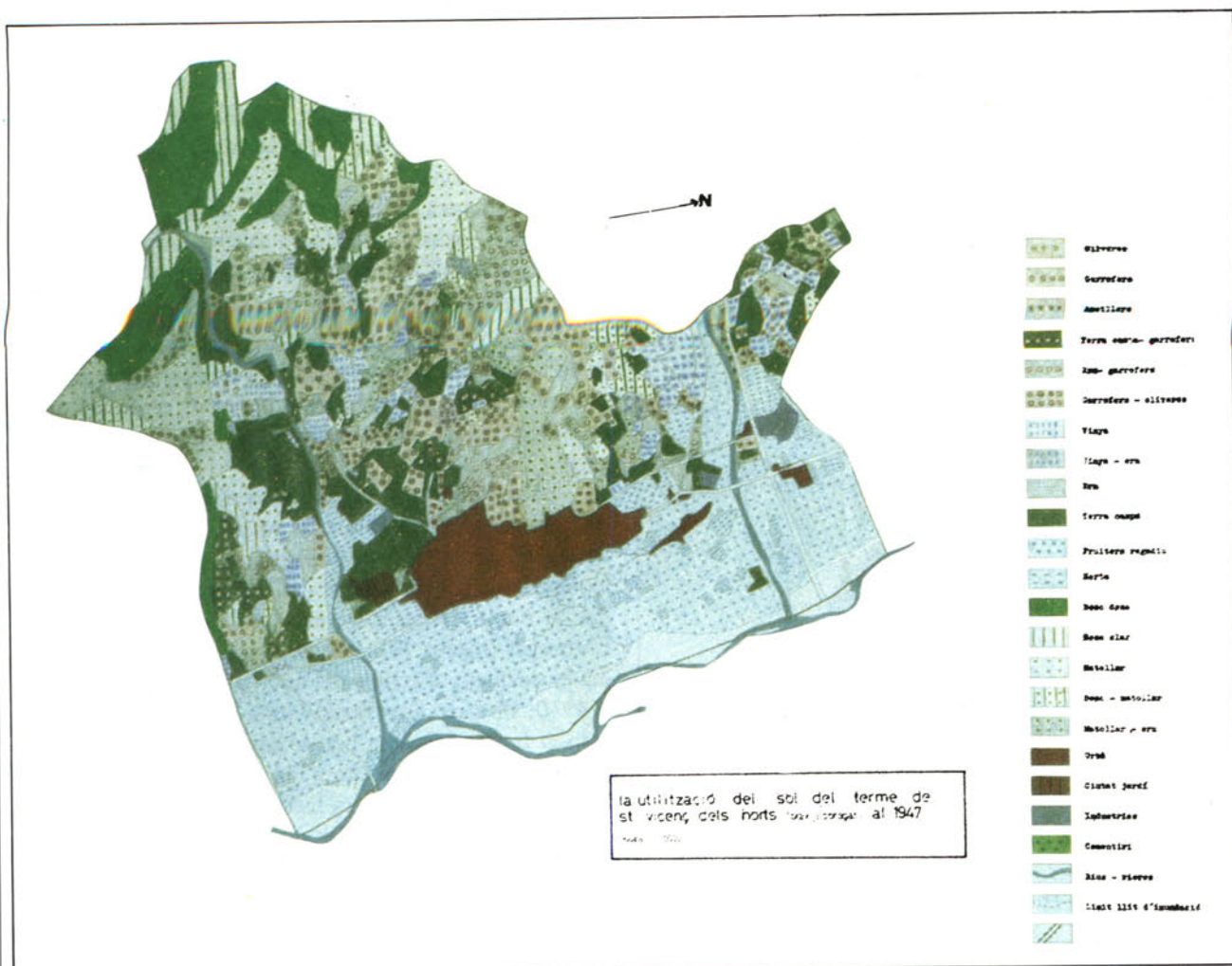

Foto 5: Mapa d'usos del sòl a Sant Vicenç dels Horts el 1947, fet per Joan Sabí, del grup GEOTOP

(Foto: Rambol)

Foto 6: Residència menestral construïda el 1930

(Foto: Rambol)

Foto 7: L'església de Sant Vicenç dels Horts

(Foto: Rambol)

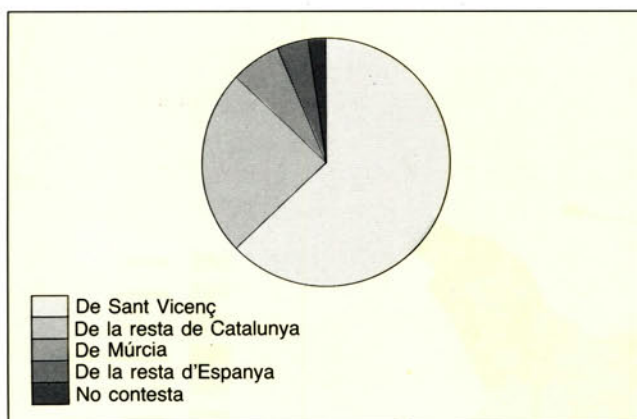

Fig. 10: Naturalesa de la població, any 1930

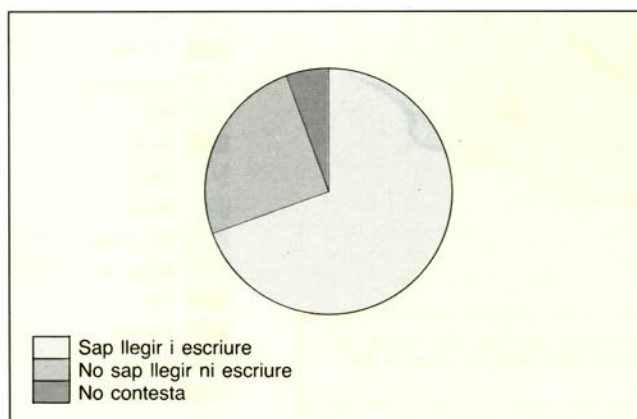

Fig. 11: Nivell cultural, any 1930

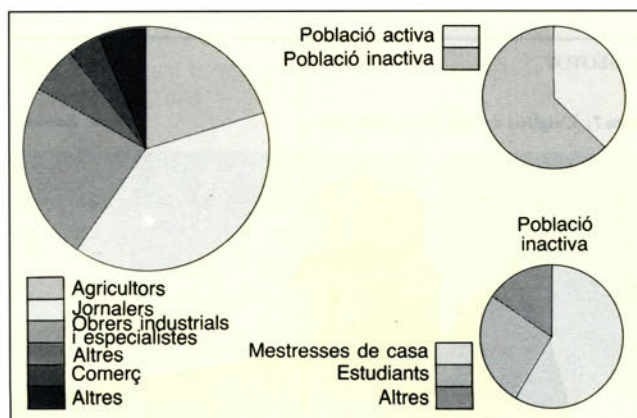

Fig. 12: Activitat de la població any 1930

Entre el 1860 i el 1930 es realitzaren algunes noves construccions als eixos i als peus de les muntanyes, així com la Ciutat Jardí "Poble Nou". També s'instal·laren al nucli urbà algunes fàbriques i tallers i alguns edificis de caràcter públic, com les Escoles Salesianes, el centre recreatiu La Vicentina, etc. La resta del terme era ocupat per vinyes, horts, oliveres, fruiters, garrofers, terres de conreu i boscos.

Característiques de la població

La piràmide d'edats del 1857 és de base ampla, amb un grup de població de 0-19 anys que ateny el 40% i una població adulta (20-60 anys) del 49 %. Aquestes dades corresponen al model pre-industrial estable (T. VIDAL).

L'estructura de l'any 1930, amb algunes variacions en el grup de població adulta (sobretot entre 25 i 40 anys) i en el grup de població infantil a causa de la immigració esdevinguda el 1920-1930 (l'any 1930 significava un 10 % de la població), continuava pertanyent a una població estable, poc industrialitzada, que havia rebut les primeres modificacions de la incipient industrialització del municipi als primers anys del segle.

La naturalesa de la població damunt la qual s'incidí era bàsicament catalana: un 87,3 % el 1930. Per aquestes dates les estadístiques indiquen que ja hi havia un moviment intern a la comarca per tal com un 7,1 % havia nascut a la resta de la comarca del Baix Llobregat (figura 10). Aquesta població catalana residia bàsicament al centre del nucli urbà, i els immigrants, el 1930, s'havien anat instal·lant a les bandes extremes, com si ho decidís una llei de divisió social de l'espai. Tanmateix, atesa la petitesa del nucli i de la comunitat exterior, aquesta s'integrà fàcilment.

És difícil de concretar el nivell d'instrucció de la població vicentina abans del 1960, ateses l'ambigüitat d'aquest terme i les connotacions negatives de l'analfabetisme, prescindint dels errors dels padrons. Tot i així, l'índex d'analfabetisme el 1857 era del 87 %, ja que només sabien llegir i escriure les persones adultes a partir dels 18-20 anys, les quals en la seva majoria eren propietaris o artesans que suposadament hi eren obligats pel seu status social. Però el 1930 aquest índex havia baixat a un 24,8 %, cosa que fa suposar que el nivell d'instrucció de la població era força elevat per a l'època (figura 11). Una observació en la distribució de la trama urbana ens indica que, en termes generals, el nivell d'instrucció era inferior als sectors on vivien més jornaleros o més mestresses de casa.

L'activitat de la població en un municipi d'economia bàsicament agrícola es concentrava sobretot en el sector primari. Així, el 1857 aquest sector representava un 72,6 % i el 1930 un 59,4 %. El sector secundari el 1857 era bàsicament d'artesans que moltes vegades compartien les tasques del camp, i el 1930 el treball industrial era relacionat amb els tallers i alguna petita empresa. El sector terciari relacionava estretament artesanía i comerç (figura 12).

Tenim, per tant, que el municipi de Sant Vicenç, que rebé l'impacte del moviment migratori a partir del 1955, era un nucli rural agrícola amb un creixement de població molt lent i estable, més petit que en altres

Foto 8: Vista general de Sant Vicenç dels Horts, prop del carrer de Mn. Cinto. Al fons, la fàbrica de ciment Molins

(Foto: Rambol)

poblacions de la comarca, i amb un nivell d'educació força elevat comparat amb el de 1960 i 1981.

Conclusions

Les conclusions d'aquest estudi són bàsicament les que s'establiren de bon començament com a hipòtesi de treball, més algunes altres relacionades amb la prospecció, cap a l'any 2000, de la població del 1981 i del procés de creixement del municipi. D'una manera resumida són:

a) Hi ha una correlació entre les taxes d'immigració, analfabetisme, desocupació, natalitat i dependència als barris de Sant Josep i la Guàrdia, amb el benentès que aquests barris marginats i més degradats urbanísticament són els que tenen les taxes més elevades d'aquestes variables.

b) El creixement dels barris de Sant Josep (D-2), la Guàrdia (D-3), Sant Antoni (D-4) i els polígons d'habitatges del D-1 s'ha esdevingut paral·lelament, i fins i tot amb anterioritat, a la remodelació i saturació del barri antic i el seu eixample. L'especulació s'ha realitzat irracionalment, i s'han urbanitzat zones no gaire apropiades.

c) La població establerta a la perifèria ha originat nuclis tancats, per la seva marginació física i social i la seva massificació, amb un nivell d'integració a la cultura catalana molt baix (figura 7). Aquest procés se-

gregacional va començar el 1960, coincidint amb el boom demogràfic.

d) Els darrers anys, s'ha originat un procés de retorn a les terres d'origen a causa de l'escassetat d'ofer-tes de treball. Durant els anys 1982-1984 es registrà un saldo migratori negatiu, del 445 %, amb una tendència en aquest mateix període a orientar-se, la immigració, cap a l'interior de Catalunya, amb un 80 %.

Com a conseqüència d'aquesta taxa negativa i de la baixa natalitat per efecte de l'estancament migratori i de la crisi, es produiran increments propers al creixement zero.

e) Els propers decennis s'ampliarà el grup de població adulta (15-60 anys) en ingressar en aquest grup tota la població infantil nascuda des del 1960. Això aguditzarà el problema de l'atur, especialment als D-2 i D-3 on actualment ja és molt greu.

f) El sector secundari de la població, dominant als D-2 i D-3, disminuirà per efecte de la crisi i de la reconversió industrial, mentre que augmentarà del sector terciari, d'una manera lenta i especialment als barris dels D-1 i D-2. El sector secundari romandrà dins l'economia submergida, especialment als barris de Sant Josep i la Guàrdia, població dels quals no podrà pas respondre a les futures demandes de mà d'obra tecnificada, com a conseqüència de la seva baixa qualificació i nivell d'estudis i de la difícil accessibilitat en aquests.

Foto 9: L'Ajuntament de Sant Vicenç dels Horts de l'arquitecte Melcior Viñals, que el 1912 feu el pla general de la vila

(Foto: Rambol)

g) Continuarà la progressiva reestructuració i ampliació del sector comercial del D-1, tot mantenint-s'hi les funcions centrals. En aquest districte hi ha 4,6 activitats industrials o comercials per 100 habitants, enfront de l'1,6 i 2 dels D-2 i D-3 respectivament. El cas del D-4, amb una concentració molt elevada, és especial pel seu caràcter de segona residència.

h) Es produirà un augment lent del nivell d'instrucció, amb reducció de les taxes d'analfabetisme. Això no obstant, es mantindran les diferències de nivells culturals per districtes, perpetuades per les diferències de nivell econòmic. Així mateix, continuarà lentament el procés de normalització lingüística amb una major comprensió de la llengua catalana (deguda a la política lingüística de la Generalitat —tot i que serà insuficient per a rompre les barreres culturals existents— i a l'estancament de la immigració).

De l'anàlisi del procés demogràfic, dels canvis que han tingut lloc al terme municipal de Sant Vicenç, així com de la prospectiva cap a l'any 2000, sorgeixen algunes idees per a les possibles actuacions municipals, que en línies generals són:

a) Planificació del creixement i dels remodelatges interns aprofitant la paralització del procés migratori.

b) Comunicar els barris, actualment força aïllats, mitjançant transport públic interior i adequant-ne els accessos.

c) Potenciar i descentralitzar l'activitat cultural,

fins i tot la submergida. Això comportaria una motivació per a la mobilitat entre els barris.

d) Establir centres culturals i recreatius als barris amb participació de les Associacions de Veïns, així com promoure escoles d'adults.

e) Programar activitats adreçades al coneixement de Sant Vicenç als diferents barris.

f) Realitzar activitats de suport a la normalització lingüística per tal d'afavorir el coneixement de la llengua i cultura catalanes.

g) Mantenir una política de defensa de l'agricultura i de la zona agrícola com a activitat econòmica tradicional i com a pulmó verd d'aquesta zona altament contaminada.

h) Preveure les variacions demogràfiques per tal de controlar d'una forma més efectiva les necessitats de la població i les inversions pertinents.

i) Potenciar els organismes primaris d'organització municipal fent-ne representatius de la població i de les necessitats d'aquesta. Aprofitant la consciència de barri i la descentralització, però col·lectivitzant al mateix temps la gestió, s'ajudaria a crear el sentiment de pertinença al "poble de Sant Vicenç", fins ara sinònim de desarrelament.

Data de recepció de l'original: 12.86

José Palos Rodríguez
Llicenciat en Geografia
Universitat de Barcelona

INSTITUT CARTOGRÀFIC DE CATALUNYA

UNA INSTITUCIÓ JOVE AL SERVEI D'UNA LLARGA TRADICIÓ

Fotogrametria assistida

La restitució
fotogramètrica és
mecanitzada de
manera integral;
inicia així
la mecanització
de la delineació.

Edició digital

L'edició digital s'efectua a través del sistema gràfic que ajuda a dibuixar els mapes i la seva simbologia; també s'utilitza per dissenyar i controlar els vols fotogramètrics, etc.

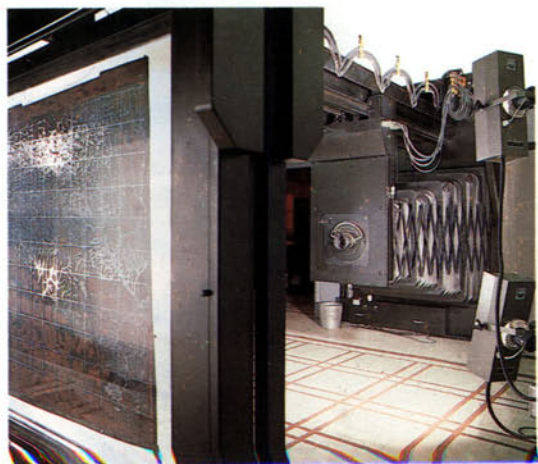
Teledetecció

Les imatges emeses des de satèl·lit són rebudes per un sistema de procés d'imatges digitals en color que permet d'una forma directa diferents tractaments de les mateixes.

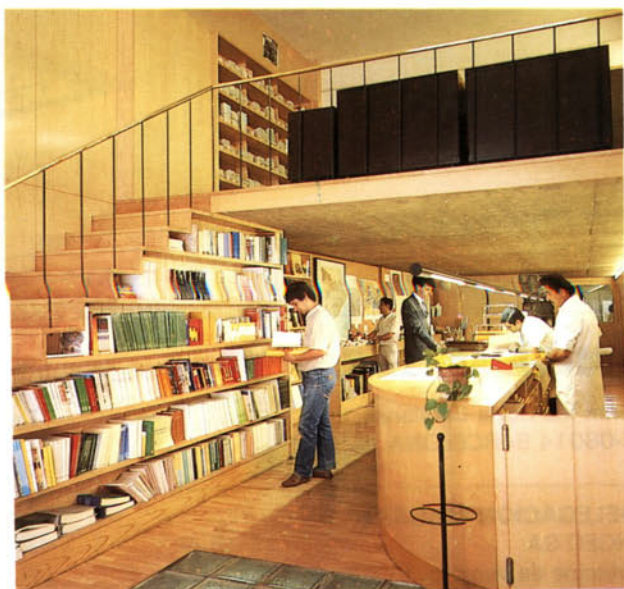
Centre de càlcul

El Centre de càlcul, proveït de dos ordinadors (un IBM-4381/2 (D.P.T.O.P.) i un VAX-11/780) i d'un sistema de procés d'imatge, constitueix la infraestructura que permet el tractament de totes les dades necessàries per a l'elaboració de la cartografia.

Laboratori

El Laboratori fotogràfic, compost de les més modernes processadores i cambres de precisió, permet la màxima exactitud en la reproducció foto-cartogràfica.

- Mapes topogràfics
- Mapes temàtics
- Mapes de carreteres
- Mapes i guies turístiques

- Mapes i guies excursionistes
- Plans de ciutats
- Ortofotomapes
- Fotografia aèria
- Llibres de contingut geocartogràfic

- Atlas
- Publicacions de la Generalitat
- Diverses publicacions oficials de l'estat

Generalitat de Catalunya
Departament de Política Territorial
i Obres Públiques
Institut Cartogràfic de Catalunya

Balmes, 209-211 - Telèfon (93) 218 87 58
Tèlex 98471 ICCB E - 08006 Barcelona

INSTRUMENTOS Y SISTEMAS
PARA GEODESIA, TOPOGRAFIA,
FOTOGRAMETRIA Y MEDICIONES
INDUSTRIALES Y MILITARES

INGEO SA

Gran Via Corts Catalanes, 289
E-08014 BARCELONA

Teléfono 93/431 50 00
Telex 98828 igeo

DELEGACION MADRID

INGEO SA
Príncipe de Vergara, 112-3.º E.
E-28002 MADRID
Tel. 91/411 00 12 - Telex 48913 elin

SERVICIO TECNICO

INGEO SA
Miguel Yuste, 12
E-28037 MADRID
Tels. 91/204 89 07 - 204 40 70

